

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Piëta

1 maximumscore 2

drie van de volgende antwoorden:

- Het lichaam van de dode Christus is (hoekig) geknakt.
- Hij heeft bloedende wonden / wonden met gestold bloed.
- Zijn lichaam is mager of uitgeteerd.
- Maria heeft een bedroefde uitdrukking op het gezicht.
- Het onderwerp van een moeder met een dood kind is per definitie meelijwekkend.

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

2 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- onderwerp piëta (één van de volgende): 1
 - De opdracht voor een piëta op zijn graf weerspiegelt de religieuze geest/de vroomheid van de kardinaal/hoe hij begaan is met het lijden van Christus (en de mensheid).
 - Hiermee hoopt de opdrachtgever dat Maria (als hemelse moeder) zijn voorspraak zal zijn / zorgt dat hij na zijn dood in de hemel wordt opgenomen.
 - Een piëta (van dit formaat) is een sterk symbool voor de macht van de Kerk, die op die manier vergeleken wordt met Maria als zorgend voor de gelovigen.
- keuze kunstenaar (één van de volgende): 1
 - De kardinaal kiest een getalenteerd en/of veelbelovend kunstenaar omdat hij dan, als iemand met oog voor kwaliteit, 'het mooiste beeld van Rome' kan laten scheppen.
 - Als de kunstenaar inderdaad beroemd wordt, draagt die roem bij aan het aanzien van de kardinaal als kunstlievend mecenas.

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 1</p> <p>De componeerstijl is homofoon gezet en gezongen en daardoor is de tekst goed te verstaan. (De verschillende stemmen gaan door het gelijke ritme gelijk op).</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Als alleen geantwoord is dat de tekst goed te verstaan is geen scorepunt toekennen.</i></p>	
6	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het <i>Stabat Mater</i> is een onderdeel van de Mariaverering (in de katholieke Kerk): de rol van Maria als moeder (van Jezus en van alle gelovigen) en bemiddelaar bij God is bij uitstek geschikt om het geloof dichter bij de mensen te brengen. – De gelovige kan zich identificeren met haar verdriet en/of het <i>Stabat Mater</i> roept diepe emoties op en daardoor voelt de gelovige zich met de (katholieke) Kerk verbonden. 	
7	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de eerste coupletten wordt de smart van Maria beschreven; het negende en tiende couplet staan in de ‘ik-vorm’: de tekst verandert in een smeekbede van de gelovige die met haar mee treurt • In de muziek is een overgang tussen het achtste en negende couplet te horen: het ritme verandert even (van een tweedelige maatsoort in het achtste naar een driedelige maatsoort in het negende) en je hoort een soort troostend wiegen (daarna wordt teruggekeerd naar de tweedeligheid) 	<p>1</p> <p>1</p>
8	<p>maximumscore 3</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – De houdingen van de figuren zijn verwrongen en of de lichamen zijn (mager en) hoekig/karikaturaal. – De manier van schilderen is direct, met een zichtbare grove kwaststreek. – De kleurcontrasten van het bleke wit, het bloederige of schrijnende rood en het doodse zwart versterken de inhoud. – Vuist en voet van de man zijn afgesneden / hij barst uit het kader / het vlak is helemaal gevuld met de figuren, wat een beklemmend effect geeft. – De letters zijn grof / handmatig en/of op elkaar gepropt, wat enigszins beklemmend werkt. 	
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 2	
	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> • onderwerp: Kokoschka's stuk gaat over oerdriften die geassocieerd werden met primitieve volken en/of met de theorieën van Sigmund Freud over seksualiteit. Dit sluit aan bij de interesse van kunstenaars die op zoek waren naar vrijheid en/of nieuwe uitgangspunten (een interesse die zich richtte op primitieve culturen en/of op het onderbewuste). 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • stijl: expressionisme 	1
10	maximumscore 2	
	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):	
	<ul style="list-style-type: none"> – De foto toont een man en een vrouw in hedendaagse kleding, in een houding die refereert aan de piëta van Michelangelo, dus er wordt vrij geciteerd uit de kunstgeschiedenis en/of er ontstaat een combinatie van low en high culture: dit zijn kenmerken van het postmodernisme uit onze tijd (en de foto wordt gepresenteerd als kunstwerk). 	
	<ul style="list-style-type: none"> – De voorstelling is grensoverschrijdend en/of ironisch en/of dubbelzinnig en/of heeft verschillende betekenislagen en is daarom op allerlei manieren te interpreteren: popsterren of bekende personen uit de massacultuur zijn als Jezus en Maria afgebeeld en/of religieuze elementen zijn samengevoegd met beelden uit een subcultuur van drugs en alcohol. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – De beeldtaal is die van de popcultuur en/of glossy tijdschriften of reclames met gebruikmaking van de meest recente technische mogelijkheden van fotografie en fotoshop, wat bijvoorbeeld te zien is aan de extreme scherpte en/of de onwerkelijk heldere kleuren en/of de lichteffecten om het hoofd van de vrouw (en/of het geprojecteerde bos dat in de achtergrond is geïntegreerd). 	
	per juist antwoord	1
11	maximumscore 2	
	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het is een piëta omdat er een vrouw te zien is, met op haar schoot een (verwijzing naar een) zoon die er niet meer is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het werk verschilt van de andere piëta's omdat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – de zoon niet lijfelijk aanwezig is, maar gesymboliseerd wordt door het overhemd. – het gezicht van de moeder niet te zien is en/of er verschillende moeders zijn voorgesteld die hun zoon verloren hebben. 	1

Vraag	Antwoord	Scores
12	maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• Het ritueel van het zorgvuldig (op steeds dezelfde manier) vouwen van een overhemd is een vorm van zorgzaamheid en/of drukt de liefde van de moeder uit die de kleding van haar zoon aanraakt / gladstrijkt / verzorgt• Betekenis van het voortduren van het ritueel (één van de volgende):<ul style="list-style-type: none">– De herhaling benadrukt het voortduren van de afwezigheid van de/een zoon en daarmee het levenslange verdriet of de eenzaamheid.– Omdat de vrouw steeds een andere japon draagt, het bed een andere spreij heeft, wordt gesuggereerd dat in verschillende (oorlogs)landen hetzelfde leed geschiedt voor evenzovele moeders.– Omdat het gezicht van de vrouw niet te zien is en zij steeds een andere japon draagt, wordt het thema verlies of verdriet iets van alle moeders/ouders die een zoon/kind verliezen.	1 1

Blok 2 Salome

13	maximumscore 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• verandering in tijd/tijdsverloop (één van de volgende):<ul style="list-style-type: none">– Hij heeft de drie belangrijkste elementen van het verhaal als scènes binnen één kader / in één ruimte / als één voorstelling gepresenteerd, waardoor het verhaal snel te herkennen is: de dans, de onthoofding en het hoofd op een schaal.– Hij heeft de hoofdpersoon twee keer weergegeven (links dansend voor de koning en zijn gasten, rechts met het hoofd van Johannes op een schaal) en maakt daarmee een onderscheid tussen wat zich eerst links (onder de vier kleine bogen) afspeelt en later rechts (onder de grotere bogen; nog versterkt door de duidelijke scheiding tussen de linker- en rechterbogen).• verandering van plaats (één van de volgende):<ul style="list-style-type: none">– Herodes en Herodias (en hun gasten) zitten geheel links van de dansende Salome in het midden. Geheel rechts wordt Johannes de Doper in zijn cel onthoofd. Cel en feestzaal worden gescheiden door de scène waarin zijn hoofd wordt aangeboden (door Salome, aan Herodias, die dus twee keer zijn afgebeeld).– De ruimte met de feestzaal is (tegelijk verbonden met maar ook) gescheiden van de ruimte met de gevangenis cel door de bogen aan het plafond: de kleine bogen boven de feestzaal zijn duidelijk gescheiden van de grotere bogen rechts.	1 1
-----------	--	--------

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De middeleeuwse kunstenaar was een ambachtsman die gebonden was aan conventies en die zijn meester en/of de theologische voorschriften volgde. (Dit was belangrijker dan eigen inventies.) Eerder gebruikte schema's / voorstellingen / composities (waren herkenbaar en) werden dan ook vaak overgenomen.</p>	
15	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De dans is extreem acrobatisch en/of de danseres is lenig en soepel: daaruit kun je afleiden dat fysieke virtuositeit belangrijk was en werd bewonderd.</p>	
16	<p>maximumscore 3</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitbanning (twee van de volgende redenen): <ul style="list-style-type: none"> – Dans legde te veel nadruk op het lichamelijke: God moest niet met het lichaam, maar met de geest geëerd worden. – Dans zou (zeker in lagere sociale klassen, waar men zich niet zou kunnen beheersen) leiden tot vleeselijke zonden. – Dans verwees naar oude heidense rituelen, die voor de Kerk bedreigend waren. – De Kerk beschouwde de dans als iets duivels. Slechts de duivel kon de krachten losmaken die tijdens het dansen bezit lijken te nemen van de dansers. • Het verhaal over Salome legitimeerde de weerzin van de Kerk omdat het dansen hier dramatische gevolgen had: Herodes raakt er zo van in de ban dat hij accepteert dat iemand als geschenk voor het dansen onthoofd wordt 	<p>2</p> <p>1</p>
17	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • spel (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – De zwoele blikken van Salome worden afgewisseld met de blikken van de toeschouwers (Herodes en Herodias) die suggereren dat de dans van Salome verleidelijk en/of opwindend is. – Verleidelijkheid wordt ook op stereotiepe wijze verbeeld door Salome een vorm van striptease te laten uitvoeren. • dans: <ul style="list-style-type: none"> De (dans)bewegingen van Salome zijn clichématig sexy: de bewegingen zijn rond en vloeiend / accentueren de vrouwelijke vormen en/of ze tonen veel heupbewegingen en laten het lichaam zo voordelig mogelijk uitkomen. 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 3 <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">– Als ze opkomt maakt Salome een loopbeweging, waarbij ze haar benen in de lucht schopt: zo legt ze de nadruk op haar (blote) benen.– Ze maakt een golvende beweging vanuit haar knieën naar haar bovenlijf, waarmee ze haar vrouwelijke lichaamsdelen accentueert.– Ze maakt armbewegingen in de richting van Herodes en terug, alsof zij hem wenkt.– Ze brengt één arm zijwaarts en onthult zo haar schouder (terwijl ze haar hoofd naar hem toekeert) alsof ze hem uitnodigt.– Aan het eind van het fragment draait Salome zich om terwijl ze haar armen opent: daarmee onthult ze zichzelf voor Herodes. <p>per juist antwoord</p>	1
19	maximumscore 2 <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">– Salome wikkelt zich in en uit de zwart-witte sluier (en trekt hem strak om haar lichaam). Daarmee (benadrukt zij haar lichaam en) verhult en onthult zij zichzelf voor Herodes.– Salome danst met een rode (transparante) sluier die haar letterlijk verbindt met Herodes. Zij trekt aan, houdt vast en laat los en bepaalt zo wat er gebeurt (Herodes volgt).– Salome verbindt zich door een rood/zwarte sluier met Herodes. Zij spint zich in, naar hem toe en ze walsen samen, dan draait zij zich er weer uit: een fysiek spel van aantrekken en afstoten. <p>per juist antwoord</p>	1
20	maximumscore 1 <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Grahams keuze voor Herodias als centrale figuur past in haar visie omdat ze graag het innerlijk conflict toont van haar personages. Herodias, die vreest wat de toekomst brengt, kan meer psychologisch drama bieden dan het wat oppervlakkige spel van verleiding dat Salome speelt met Herodes.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

(Expressionisme is de uitdrukking van gevoelens/emoties.) In het fragment worden gevoelens/emoties uitgedrukt door (twee van de volgende):

- De vele expressieve armgebaren, waarmee innerlijke gevoelens (angst, wanhoop en frustratie) worden verbeeld (en die worden ondersteund door de gezichtsuitdrukkingen).
- De techniek van contraction and release: deze techniek, die vanuit het centrum van het lichaam plaatsvindt (volgens Graham het fysieke startpunt van alle bewegingen) staat in nauw verband met innerlijke impulsen, of: de afwisseling van aanspanning en loslating geven een zwiepend karakter aan de dans alsof de innerlijke impulsen uit heftige emoties bestaan, waardoor de danser wordt getroffen en voortbewogen.
- De danseres stort zich ter aarde, wat een dramatisch en/of een wanhopig effect geeft, of de danseres maakt veel gebruik van de vloer: het aardse karakter is kenmerkend voor expressionistische dans.

per juist antwoord

1

22 maximumscore 1

Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

Ja, omdat deze animatie een goed beeld geeft van wat kenmerkend is voor Grahams dans: het filmpje analyseert de aardse, naar de grond gerichte bewegingen en het gebruik van kostuums die zo typerend zijn voor Graham.

of

Nee, want de animatie laat alleen de bewegingen van Grahams dans zien en gaat voorbij aan het feit dat haar werk ook een inhoudelijke betekenis heeft: de 'high art' van haar dans is hier teruggebracht tot de 'low art' van een animatie.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 3 Joseph

23 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het is logisch om een musical als totaalproduct te verkopen omdat musical bestaat uit de combinatie van plot, muziek, choreografie en toneelbeeld.

Als een van deze elementen wordt gewijzigd, verandert het karakter van de musical.

24 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Met het lied wordt verteld dat Eliza grote vorderingen maakt in haar spraaklessen: al zingend is ze in staat om steeds meer beschaafde woorden correct uit te spreken 1
- Met het spel wordt aangetoond dat het klassenverschil tussen de personages kleiner is geworden: alle drie personages zijn even uitgelaten 1

25 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De Verenigde Staten waren het symbool van 'het goede'/'het moderne'. Dit beeld van de Verenigde Staten ontstond doordat zij de bevrijders van Europa waren en/of economische (Marshall) hulp boden en/of een sterke bondgenoot in de Koude Oorlog tegen de Sovjet-Unie waren.

26 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Uit de tekst blijkt een vrijere moraal op het gebied van gezin en seksualiteit (de dochter kan misschien zwanger worden van de eerste de beste man); dit sluit aan bij de seksuele revolutie en/of de komst van de anticonceptiepil en/of de emancipatie van de vrouw 1
- Uit de tekst blijkt de rebelseheid van de jeugd (vader is een hypocriet en een nul) en een verandering van de traditionele gezagsverhoudingen binnen het gezin 1

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De cameravoering is sober of bestaat maar uit één shot: het lied wordt in beeld gebracht met één camera. – De camera zoomt schokkerig op de zangers in. – Het kader wordt in beeld gecorrigeerd: de focus wordt door een onverwachte camerabeweging gecorrigeerd. 	
	per juist antwoord	1
28	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – In het verhaal komen grote groepen voor (de broers, het hof van de farao), waardoor massascènes mogelijk zijn, of: er spelen zowel individuen als groepen een rol, waardoor een afwisseling tussen solo's en koorwerk tot stand gebracht kan worden. – De verleidingsscène (met Potifars vrouw) biedt de mogelijkheid tot erotische scènes. – Het onderwerp droomuitleg is een mysterieus aspect dat tot de verbeelding spreekt en dat in een musical mooi kan worden vormgegeven. – Het verhaal speelt zich af op verschillende plaatsen, waardoor allerlei verschillende decors gebruikt kunnen worden. – Het speelt in Egypte en dat is exotisch. – Er is een happy end: een goede afloop is een voordeel voor een musical. 	
	per juist antwoord	1
29	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De dans versterkt het eclecticisch karakter door het opvoeren van diverse dansstijlen, zoals klassiek ballet en/of showballet en/of volksdans • De kostuums dragen bij aan het eclecticisch karakter van de voorstelling door het naast en na elkaar tonen van diverse modebeelden door de jaren heen, bijvoorbeeld rock&roll, Egyptische oudheid, disco en/of folklore 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
32	maximumscore 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">– Het wedstrijdelement levert spannende televisie op: het publiek wil weten wie er wint.– Onbekende Nederlanders doen mee en winnen: dit suggereert dat iedereen een ster kan worden.– De programma's zijn zo gemaakt dat het publiek optimaal kan meeleven met de kandidaten, zowel met winnaars als verliezers.– Het publiek heeft leedvermaak als iemand door een jury wordt afgekraakt.– Het publiek kan meebeslissen. per juist antwoord	1

Bronvermeldingen (voor zover deze niet elders in het examen zijn aangegeven)

tekst 1	James Hall, <i>Hall's Iconografisch handboek</i> , Londen 1974, 7e druk Leiden, 2011
tekst 4	Grout, D.J., Palisca, C.V., <i>Geschiedenis van de westerse muziek, A History of Western Music</i> , 1988, 1994, 2004
tekst 9	http://www.annie-mg.com/default.asp?path=xy0r74un , 6 december 2010 geraadpleegd februari 2011